

Μουσικό Σχολείο
Ζακύνθου

Μουσείο Σολωμού
και Επιφανών
Ζακυνθίων

Διονύσιος Σολωμός: ένας
οικουμενικός εθνικός ποιητής

Συμμετέχοντες

Σχολείο: Μουσικό Σχολείο Ζακύνθου

Τάξη / Τμήμα: Γ1 Γυμνασίου

Αριθμός μαθητών: 15

Αριθμός παλινοστούντων / αλλοδαπών μαθητών: 8

Χώρες προέλευσης των παλινοστούντων / αλλοδαπών μαθητών: Αλβανία

Προφίλ της τάξης: Το τμήμα αποτελείται από παιδιά που διαμένουν μόνιμα στην Ελλάδα εδώ και χρόνια και γνωρίζουν καλά τη γλώσσα. Ωστόσο, διαπιστώνουμε έλλειψη ενδιαφέροντος για τα πολιτιστικά δρώμενα του σχολείου και αδυναμία συμμετοχής σε σχολικές γιορτές που σχετίζονται με εθνικά και θρησκευτικά θέματα.

Όνομα εκπαιδευτικού: Φωτεινή Γκέλη

Μουσείο: Μουσείο Σολωμού & Επιφανών Ζακυνθίων

Συλλογή ή εκθέματα που έγιναν αντικείμενα διαπραγμάτευσης: Αίθουσα Διονυσίου Σολωμού, στην οποία εκτίθενται χειρόγραφα, προσωπογραφίες, προσωπικά αντικείμενα και βιβλία από την προσωπική βιβλιοθήκη του εθνικού ποιητή.

Όνομα εκπροσώπου του μουσείου: Κατερίνα Δεμέτη, αρχαιολόγος – Διευθύντρια του Μουσείου.

Στόχοι

Γνωστικοί

- Οι μαθητές και οι μαθήτριες να γνωρίσουν τον Διονύσιο Σολωμό μέσα από την ποίησή του και μέσα από τα σχετικά αντικείμενα του Μουσείου Διονυσίου Σολωμού και Επιφανών Ζακυνθίων
- Να γνωρίσουν μελοποιημένη ποίηση του Διονυσίου Σολωμού
- Να γνωρίσουν σημαντικές μουσικές προσωπικότητες της εποχής μας που συνδέονται με το Σολωμικό έργο, όπως ο Γιάννης Μαρκόπουλος, ο Νίκος Ξυλούρης, ο Μάριος Φραγκούλης, ο Μάνος Χατζιδάκης, ο Δημήτρης Λάγος κ.ά.

Συναισθηματικοί

- Οι μαθητές και οι μαθήτριες να αισθανθούν την οικουμενικότητα του ποιητή και να εκφράσουν δικά τους αντίστοιχα συναισθήματα
- Να αναρωτηθούν για την επικαιρότητα του σολωμικού έργου

Κιναισθητικοί

- Οι μαθητές και οι μαθήτριες να αναπαράγουν με το δικό τους τρόπο όψεις του σολωμικού έργου απαγγέλλοντας ή τραγουδώντας στίχους του ποιητή ή δημιουργώντας κάρτες εμπνευσμένες από το έργο του Σολωμού.

Στόχος με διαπολιτισμική διάσταση

- Ως προς το ιδεολογικό κομμάτι, η προσέγγιση του ποιητή θα γίνει σε σχέση με την οικουμενικότητα του ποιητή και τις διαχρονικές και παγκόσμιες αξίες που αποπνέει το έργο του.
- Ως προς τη μέθοδο εργασίας, οι μαθητές και οι μαθήτριες θα κληθούν να συνεργαστούν και να συμμετάσχουν ενεργά με τις απόψεις, τις γνώσεις και τα συναισθήματά τους στην όλη διαδικασία.

Σύνδεση με το Πρόγραμμα Σπουδών

Η όλη δράση συνδέεται με το μάθημα των Νεοελληνικών Κειμένων της Γ΄ Γυμνασίου και συγκεκριμένα με τη διδασκαλία του αποσπάσματος των Ελεύθερων Πολιορκημένων.

Δράσεις

- **19 Ιανουαρίου 2013:** Συμμετοχή στην ημερίδα που έγινε στις 19/1/2013 στο ξενοδοχείο Τιτάνια των Αθηνών με τίτλο «Σχολικές επισκέψεις σε μουσεία στο πλαίσιο της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης».
- **1 Φεβρουαρίου 2013:** Συνάντηση της διευθύντριας του Μουσείου, κ. Κατερίνας Δεμέτη και της υπεύθυνης καθηγήτριας, κ. Φωτεινής Γκέλη στη Ζάκυνθο για να οργανωθεί το σχέδιο δράσης του προγράμματος. Συνεργασία για την αποστολή σύντομου σχεδιαγράμματος της δράσης
- **8 Φεβρουαρίου 2013:** Η διευθύντρια του Μουσείου, κ. Κατερίνα Δεμέτη, ξενάγησε την υπεύθυνη καθηγήτρια, Φωτεινή Γκέλη, στο Μουσείο Διονυσίου Σολωμού και Επιφανών Ζακυνθίων

- **26 Φεβρουαρίου 2013:** Συνάντηση της υπεύθυνης καθηγήτριας, κ. Φωτεινής Γκέλη, της διευθύντριας του Μουσείου, κ. Κατερίνας Δεμέτη, και της υπεύθυνης της Υποδράσης, κ. Έλσα Μυρογιάννη, στη Ζάκυνθο όπου αποφασίστηκε να γίνει αλλαγή της αρχικής πρότασης, που αφορούσε στην ένταξη των Ζακυνθίων στη Φιλική Εταιρεία, και το πρόγραμμα να επικεντρωθεί στην οικουμενική διάσταση του σολωμικού έργου.
- **27 Φεβρουαρίου:** Η διευθύντρια του Μουσείου, κ. Κατερίνα Δεμέτη, ξενάγησε την υπεύθυνη της Υποδράσης, Έλσα Μυρογιάννη, στο Μουσείο Διονυσίου Σολωμού και Επιφανών Ζακυνθίων.
- **28 Φεβρουαρίου 2013:** την 1^η ώρα του σχολικού προγράμματος επισκέφθηκαν το Μουσικό Σχολείο Ζακύνθου, και συγκεκριμένα το τμήμα Γι του Γυμνασίου, η κ. Έλσα Μυρογιάννη και η κ. Κατερίνα Δεμέτη, Η κ. Φωτεινή Γκέλη, φιλόλογος καθηγήτρια του σχολείου που συμμετέχει στη συγκεκριμένη δράση, έκανε τις συστάσεις και άρχισε η συζήτηση με τους μαθητές και τις μαθήτριες.

Ανάλυση δράσεων

Κατά την επίσκεψή της στην τάξη η κ. Μυρογιάννη ζήτησε από τους μαθητές να έρθουν με τις καρέκλες τους μπροστά από τα θρανία και να σχηματίσουν ένα κύκλο στον οποίο συμμετείχαν και η κ. Γκέλη και η κ. Δεμέτη. Από τους 15 μαθητές του τμήματος παρίσταντο στην αρχή 11 και λίγο αργότερα 13 μαθητές.

Η υπεύθυνη της Υποδράσης ρώτησε τους μαθητές πόσοι από αυτούς έχουν πάει σε κινηματογράφο (από τους 11 οι 7), σε θέατρο (από τους 11 οι 6), σε γήπεδο (από τους 11 οι 7), σε δημόσια βιβλιοθήκη (από τους 11 οι 5) και σε μουσείο (από τους 11 οι 11, ο αριθμός παρέμεινε ο ίδιος ακόμη και όταν διευκρινίστηκε ότι η επίσκεψη θα έπρεπε να είχε γίνει όχι με το σχολείο αλλά με γονείς, φίλους κλπ.). Στη συνέχεια ζητήθηκε από τους μαθητές να αναφέρουν ένα τουλάχιστον μουσείο που επισκέφθηκαν. Αναφέρθηκαν μεταξύ άλλων ένα μουσείο και ένας αρχαιολογικός χώρος της Αλβανίας, το αρχαιολογικό μουσείο της Ολυμπίας, ένα «πολύ μεγάλο μουσείο στο Λονδίνο», το μουσείο των Μπητλς στο Λίβερπουλ κ.α. Οι μαθητές δε θυμόντουσαν συγκεκριμένα εκθέματα.

Μέσα από συζήτηση ορίστηκε το μουσείο ως χώρος που περιέχει αντικείμενα. Χαρακτηριστικά ένας μαθητής ανέφερε ότι το μουσείο είναι ένας χώρος που περιλαμβάνει σημαντικά αρχαιολογικά εκθέματα που μας διδάσκουν την ιστορία μας, άποψη στην οποία ο μαθητής που επισκέφθηκε το μουσείο των Μπητλς αντέτεινε ότι δεν είναι απαραίτητο τα αντικείμενα να είναι αρχαιολογικά.

Διερευνήθηκε το πόσο σημαντικά είναι τα αντικείμενα στη ζωή μας και πόσο περιέχουν στοιχεία που επιτρέπουν την επικοινωνία ανάμεσα στους ανθρώπους χωρίς τη μεσολάβηση του λόγου και της εικόνας που είναι οι δύο μεγάλοι πυλώνες επικοινωνίας. Με ερωτήσεις και απαντήσεις (μαιευτική μέθοδος) περιγράφηκε η ντουλάπα που υπήρχε στην αίθουσα και βγήκαν συμπεράσματα σχετικά με τους ανθρώπους που σχετίζονται με την ντουλάπα.

Αναφέρθηκαν ακολούθως οι πέντε αισθήσεις (οι περισσότεροι μαθητές είχαν αρχικά δυσκολία να τις κατονομάσουν) και συνδέθηκαν με τα αντικείμενα. Έγινε κατόπιν αναφορά στη συναισθηματική αξία των αντικειμένων. Οι μαθητές κλήθηκαν να ονομάσουν από ένα έως τρία αντικείμενα που θα έπαιρναν μαζί τους σε μια ξαφνική καταστροφή. Αναφέρθηκαν «μπάλα, αθλητικές φόρμες, μπλου τζην, χρήματα, κουμπάρας, κιθάρα, ακορντεόν, σκυλάκι (ξεκαθαρίστηκε ότι δεν είναι αντικείμενο)» κλπ. Η συγκεκριμένη αναφορά κρίθηκε απαραίτητη καθώς όταν οι μαθητές επισκεφθούν το Μουσείο θα δουν την προτομή του Βαρβιάνη ο οποίος έσωσε δύο φορές τα σολωμικά χειρόγραφα, στην Κατοχή και στο μεγάλο σεισμό του 1953 (εποικοδομισμός).

Εικόνα 1. Συζήτηση-προετοιμασία στην τάξη πριν την επίσκεψη στο μουσείο.

Τέλος, έγινε καταιγισμός ιδεών με τις λέξεις «καλοκαίρι, μαμά, σχολείο και Διονύσιος Σολωμός». Στο όνομα του ποιητή αναφέρθηκαν οι λέξεις «σίχοι, ποιήματα, Εθνικός Ύμνος» και, όταν ζητήθηκαν σίχοι, «Σε γνωρίζω από την κόψη». Δεν έγινε αναφορά στους Ελεύθερους Πολιορκημένους μολονότι περιέχεται απόσπασμά τους στο σχολικό εγχειρίδιο Νεοελληνικών Κειμένων της Γ' γυμνασίου και το έχουν διδαχθεί κατά το τρέχον σχολικό έτος. Τα παιδιά φάνηκε να έμειναν ικανοποιημένα από τη συζήτηση.

Στη συνέχεια, την ίδια μέρα, η κ. Μυρογιάννη επισκέφθηκε και πάλι το μουσείο και είχε συνεργασία με την κ. Δεμέτη σχετικά με τη μέθοδο επίσκεψης

των μαθητών στο μουσείο. Έγιναν τα φύλλα εργασίας για την επίσκεψη των μαθητών στο μουσείο.

Πριν την επίσκεψη των μαθητών στο μουσείο:

- **27 Μαρτίου 2013:** Οι μαθητές διδάχτηκαν στίχους από το απόσπασμα Γ' των Ελεύθερων Πολιορκημένων από τη σχετική ενότητα του σχολικού εγχειριδίου Νεοελληνικών Κειμένων Γ' γυμνασίου
- **3 Απριλίου 2013:** Οι μαθητές διδάχτηκαν στίχους από το απόσπασμα από το Λάμπρο με τίτλο «Το όνειρο».
- **5 Απριλίου 2013:** Οι μαθητές την 1η και 2η ώρα του σχολικού προγράμματος παρακολούθησαν από το διαδίκτυο αποσπάσματα ηχογραφημένων συναυλιών του Γιάννη Μαρκόπουλου με τους Ελεύθερους Πολιορκημένους, μία με τον Ηλία Κλωναρίδη και τον Νίκο Ξυλούρη (1975) και μία με τον Αλκίσο Ιωαννίδη και τον Μάριο Φραγκούλη (2007). Επίσης παρακολούθησαν τον "Πειρασμό" με τον Μάριο Φραγκούλη και άκουσαν τους στίχους της "Αγνώριστης" μελοποιημένους από το Δημήτρη Λάγιο.

Κατά την επίσκεψη των μαθητών

11-4-13: Η επίσκεψη στο Μουσείο Σολωμού

Οι μαθητές και οι μαθήτριες είδαν στο μουσείο τα χειρόγραφα του ποιητή και εργάστηκαν με τα φύλλα εργασίας που είχαν ετοιμαστεί. Απήγγειλαν εμπρός στις προθήκες τα αποσπάσματα του σολωμικού έργου που είχαν μάθει στο σχολείο. Επίσης, είδαν το άγαλμα του ποιητή, το οικόσημο κλπ. Έγινε συζήτηση για τον Νικόλαο Βαρβιάνη ο οποίος έσωσε δύο φορές τα σολωμικά χειρόγραφα. Δυστυχώς, δεν υπήρξε χρόνος για την κατασκευή καρτών από τους μαθητές με στίχους του σολωμικού έργου, όπως είχε καταρχάς σχεδιασθεί.

Εικόνα 2. Μελοποίηση σολωμικών στίχων.

Εικόνα 3. Εργασία με φύλλα εργασίας μέσα στο μουσείο.

Εικόνα 4. Αναζήτηση πληροφοριών
μέσα στο μουσείο.

Μετά την επίσκεψη

- **19 Απριλίου 2013:** Οι μαθητές την 1η και 2η ώρα του σχολικού προγράμματος παρακολούθησαν αποσπάσματα της ταινίας του Θόδωρου Αγγελόπουλου "Αιωνιότητα και μία μέρα", (52.00' έως 59.48' και 1.39'-1.46') όπου εμφανίζεται ο ποιητής Διονύσιος Σολωμός. Οι μαθητές αναγνώρισαν τους στίχους και τους απήγγειλαν και οι ίδιοι. Αυτό που παρατήρησαν είναι ότι το μέρος που γυρίστηκε η ταινία δεν ήταν η Ζάκυνθος.

Μαθησιακοί πόροι

- Λήμμα «Διονύσιος Σολωμός» στη Βικιπαίδεια
http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%94%CE%B9%CE%BF%CE%BD%CF%8D%CF%83%CE%B9%CE%BF%CF%82_%CE%A3%CE%BF%CE%BB%CF%89%CE%BC%CF%8C%CF%82
- «Διονύσιος Σολωμός: εθνικός, ευρωπαϊός, οικουμενικός»: άρθρο του Γ. Βελουδή στο Βήμα, Νέες Εποχές, 10/05/98
<http://www.corfuweb.gr/solomos.htm>

- Ο Σολωμός των Ελλήνων

<http://www.ert-archives.gr/V3/public/main/page-assetview.aspx?tid=0000007921&tsz=0&autostart=0>

- Συναυλία των Ελεύθερων Πολιορκημένων του Γιάννη Μαρκόπουλου με τον Νίκο Ξυλούρη και τον Ηλία Κλωναρίδη (1975)

<http://www.youtube.com/watch?v=F6XiXdNuTOW>

και

http://e-logotexnia.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=149:2012-02-09-17-27-55&catid=18:2011-12-14-15-58-46&Itemid=27

- Συναυλία των Ελεύθερων Πολιορκημένων του Γιάννη Μαρκόπουλου με τον Αλκίνοο Ιωαννίδη και τον Μάριο Φραγκούλη (2007)

<http://www.youtube.com/watch?v=i03APkWiv6U>

- Επίσης, και οι δύο παραπάνω εκτελέσεις

<http://www.pygmi.gr/uncategorized/%CE%B5%CE%BB%CE%B5%CF%8D%CE%B8%CE%B5%CF%81%CE%BF%CE%B9-%CF%80%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CE%BF%CF%81%CE%BA%CE%B7%CE%BC%CE%AD%CE%BD%CE%BF%CE%B9-%CE%AC%CE%BA%CF%81%CE%B1-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CF%84%CE%AC%CF%86/>

- «Πειρασμός» με τον Μάριο Φραγκούλη

<http://www.youtube.com/watch?v=EmGwHaWXFkY>

- Άκουσμα του μελοποιημένου ποιήματος «Το όνειρο» από το Μάνο Χατζιδάκι

<http://www.youtube.com/watch?v=CNGKGeSqEE>

- Άκουσμα των μελοποιημένων στίχων «Γαλήνη» από το Δημήτρη Λάγιο

<http://www.youtube.com/watch?v=pncIYsnkGfo>

- Άκουσμα των μελοποιημένων στίχων της «Αγνώριστης» από το Δημήτρη Λάγιο σαν ζακυνθινή καντάδα

<http://www.youtube.com/watch?v=Nfouumc5pQA>